



Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi

<https://dergipark.org.tr/pub/ariibfdergisi>



Muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasasına etkisi: BIST-50 üzerine bir uygulama*

The effect of accounting information quality on capital market: an application on BIST-50

Coşkun Çalışan^{a**}, Başak Erdem^b

^a Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Finans Enstitüsü, Sermaye Piyasası, İstanbul, Türkiye, coskuncalisan@istanbulticaret.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3482-9522

^b Doç. Dr., İstanbul Ticaret Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İstanbul, Türkiye, berdem@ticaret.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0780-774X

MAKALE BİLGİSİ

Makale geçmişi:

Başvuru: 2 Ağustos 2021

Kabul: 9 Ağustos 2021

Anahtar kelimeler:

Muhasebe Bilgi Kalitesi,
Düzeltilmiş Jones Modeli,
BIST-50,
Sermaye Piyasaları,
Bağımsız Denetçi Görüşü

Makale türü:

Araştırma makalesi

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 2 August 2021

Accepted: 9 August 2021

Keywords:

Accounting Information Quality,
Adjusted Jones Model,
BIST-50,
Capital Markets,
Independent Auditor's Opinion

Article type:

Research article

ÖZET

Tasarruf sahipleri yatırımlarını etkin ve doğru yönlendirebilmek için işletmelerin hazırlamış oldukları finansal raporlarını incelemekte ve işletme hakkında detaylı bilgi sahibi olmak istemektedirler. Bu bağlamda kullanıcıların finansal kararlarını doğru ve isabetli şekilde verebilmeleri yayınlanan raporlardaki muhasebe bilgilerinin kaliteli olmasına bağlıdır. Son yirmi yılda yaşanan muhasebe skandalları (Enron, Ahold, Parmalat vb.) işletmelerin uyguladıkları muhasebe politikaları ve muhasebe bilgi kalitelerini sorguların odağına sürüklemiştir. Bu çalışmada işletmeler tarafından hazırlanan ve yayınlanan raporların muhasebe bilgi kalitesi incelenmiştir. Çalışmamızda bağımsız değişken olarak Değer İlişkisi, Karların Kalitesi ve Toplam Tahakkuklar yaklaşımına ek olarak Bağımsız Denetçi Görüşü yaklaşımı kullanılmış ve tüm bu bağımsız değişkenler tek yönü ile değerlendirilmeyip birleşik bir model kurgulanarak etkisi incelenmiş bu sayede literatüre katkı sağlanmaya çalışılmıştır. Uygulama sonuçları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, teorik beklentilere uygun ve birbirleriyle tutarlı sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Elde edilen bulgular neticesinde, çalışma dönemi, gözlem kümesi ve ele alınan kalite boyutları bağlamında BIST-50'de raporlanan muhasebe bilgilerinin genel olarak kaliteli olduğu sonucuna varılmıştır.

ABSTRACT

Savers examine the financial reports prepared by the enterprises in order to direct their investments effectively and correctly and they want to have detailed information about the enterprise. In this context, the ability of users to make their financial decisions accurately and accurately depends on the quality of the accounting information in the published reports. Accounting scandals (Enron, Ahold, Parmalat, etc.) experienced in the last two decades have brought the accounting policies and accounting information quality of enterprises into the focus of inquiries. In this study, the accounting information quality of the reports prepared and published by the enterprises was examined. In addition to the Value Relationship, Quality of Profits and Total Accruals approach as independent variables in our study, the Independent Auditor's Opinion approach was used. When the application results are evaluated as a whole, they are in line with the theoretical expectations. It has been seen that appropriate and consistent results have been achieved. Findings As a result, in the context of the study period, the observation set and the quality dimensions considered, Accounting information reported in BIST-50 is generally of good quality concluded.

* Çalışma, Coşkun Çalışan'ın 2021 yılındaki yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Sorumlu yazar / Corresponding author

E-posta / E-mail: coskuncalisan@gmail.com

Atf / Citation: Çalışan, C. ve Erdem, B. (2021). Muhasebe bilgi kalitesinin sermaye piyasasına etkisi: BIST-50 üzerine bir uygulama. *Ardahan Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3(2), 134-141.

1. Giriş

Muhasebe, işletme hakkında ulaştığı bilgileri kullanıcıların fayda sağlayacağı ve karar alma noktasında destekleyecek şekilde işleyen bir sistemdir. Muhasebe bir yandan işletmenin geçmiş faaliyetleri hakkında bilgi sunarken aynı zamanda söz konusu işletmenin gelecekteki durumuna da ışık tutar. Çıkar grupları muhasebe sisteminin sunduğu bilgiler doğrultusunda işletme hakkında bilgi sahibi olurlar. Bu özelliği sayesinde işletmenin en önemli fonksiyonu olarak karşımıza çıkar.

Teknolojik gelişmeler, günümüz dünyasında yaşanan pandemi gibi sağlık sektörüne bağlı fiyat dalgalanmaları ve rekabet şartları her geçen gün işletmelerin faaliyetlerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu durumun bir yansıması olarak ise işletmeler ortaya çıkan zararlarını ya da azalan karlarını manipüle etme, makyajlama ve bu sayede yatırımcıları kendilerine çekme davranışında bulunabilirler. Bu bağlamda geçmişte ve günümüzde yaşanan muhasebe skandalları ise muhasebe bilgi kalitesinin sorgulanmasını zorunlu hale getirmiştir. Bu doğrultuda günümüz araştırmaları raporlanan muhasebe bilgilerinin kalitesini sorgular olmuş ve konunun önemi her geçen gün artarak devam etmiştir.

Muhasebe bilgi kalitesinin ölçülmesi hem işletmeleri kar manipülasyonu yapmaktan alıkoyan bir etken olmuş hem de kaliteli muhasebe bilgisi sunan işletmelerin yatırımcılar nezdinde güvenilirliğini artırmıştır. Çünkü günümüzde yatırımcılar yüksek teknoloji ile bilgiye ulaşmanın kolaylıklarından faydalanarak rasyonel ve doğru yatırım yapmayı amaçlamaktadırlar. Bu noktada üretilen muhasebe bilgilerinin kalitesi, verimliliği ve etkinliği arttıkça yatırımcılar, daha fazla kaliteli bilgi sunan işletmeleri tercih etmektedir. Bu durum ise işletmenin doğru ve gerçekçi karar elde etmesini sağlamaktadır.

Muhasebe skandalları, kamuyu direkt olarak ilgilendiren yüksek hacimli işletmelerin yöneticileri ya da personelleri tarafından ifa edilen suçların ortaya çıkması ile vuku bulan politik veya finansal sektör ile ilgili skandallardır. Bu suçlar çoğunlukla; gerçekleşmesi muhtemel giderlerin kayıtlarının döneminden önceden yapılması, işletmenin beklediği gelirlerin muhasebesini döneminde kurulmaması, işletmenin kârlılığını kısa süreliğine düşük göstermek için bilanço dışı işlemlere başvurarak bilanço makyajlaması yapması, gelecekte beklenen kazançları yükseltmesi ya da bunlarla ilgili aşırı derecede ihtiyatlı tahminlerde bulunması şeklindedir. Bu duruma benzer kazanç manipülasyonları geçici de olsa hisse senedi fiyatını düşük göstermekte ya da tam tersi davranışlar hisse senedi fiyatlarını geçici de olsa yükseltmektedir. Bu durum finansal yatırımcıların yanlış yönlendirmesinden olmaktadır. Bu tür asimetrik bilgi üretiminin önüne geçmek için muhasebe bilgi sistemi, işletmeyle ilgili finansal verilerin toplanmasında, yorumlanmasında ve karar vericilerle birlikte çıkar gruplarının kullanımına sunulmasında en önemli görevi üstlenmektedir. Bu nedenle finansal bilgi kullanıcılarının işletme ile ilgili yapacakları yatırımlar ve işletme hakkında verecekleri kararların etkinliği, muhasebe sistemi tarafından üretilen ve finansal tablolar vasıtasıyla raporlanan bilginin kaliteli olmasına bağlıdır. Özellikle 2000'li yıllarda Amerika Kıtası'nda (Worldcom, Enron), Kara Avrupa'sında (Parmalat, Ahold) ve Asya'da (SK Global, Livedoor, Nikko Cordial) ortaya çıkan muhasebe skandalları, halka açık işletmelerin raporlama uygulamaları neticesinde üretilen bilgilere olan güveni yok etmiş ve kalitesini sorgulanır noktaya getirmiştir.

Bu çalışmanın amacı; muhasebe bilgi sistemleri tarafından üretilen ve finansal tablolar aracılığı ile sunulan muhasebe bilgilerinin kalitesinin ölçülmesi ve sermaye piyasalarındaki etkilerinin incelenmesidir. Muhasebe bilgi kalitesi, birçok etkeni içerisinde barındırması sebebiyle geniş bir kavramdır. Muhasebe bilgi kalitesinin ölçülmesiyle ilgili önceki çalışmalar

incelendiğinde, muhasebe kalitesinin farklı ölçütlerle ele alınarak araştırıldığı görülmüştür. Bu çalışmada ölçüt olarak, değer kalitesi, tahakkuklar, faaliyetlerden sağlanan nakit akışları kullanılmıştır. Önceki yapılan çalışmalardan farklı olarak bağımsız denetçi görüşü de eklenerek muhasebe bilgi kalitesi ölçümüne yeni bir katkı yapılmaya çalışılmıştır.

Çalışmada hisse senetleri BIST50 endeksinde işlem gören işletmelerin 2009-2019 dönemine ait verileri panel veri analizi, sabit etkiler tahmin yöntemi ve çoklu regresyon modeli tercih edilerek incelenmiştir. Bankalar, sigortalar, Özel finans kurumları, kiralama ve faktöring işletmeleriyle menkul kıymet ve yatırım ortaklıkları kapsam dışı bırakılmıştır.

2. Muhasebe Bilgi Sisteminde Bilgi Kalitesi ve Ölçülmesi

Muhasebe, elde ettiği bilgileri doğru şekillerde işleyen ve bu bilgilerle kullanıcılarının ihtiyacını karşılayarak onları karar alma noktasında doğru şekilde destekleyen bir sistemdir. Muhasebe, işletmenin geçmiş dönemdeki faaliyet ve sonuçlarını raporlarken aynı zamanda muhasebe bilgileri yoluyla da işletmenin gelecekteki durumuna ışık tutar. (Bulut Deniz, 2018).

Muhasebe literatüründe, bilgi kalitesini inceleyen ve farklı bakış açıları sunan çalışmalar vardır. Söz konusu çalışmalarda, muhasebe bilgi kalitesini tanımlı, ölçümü ve tespiti noktasında ortak bir görüş bulunmamaktadır. Düzenleyici kuruluşlar olarak Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FASB) ve Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun ortaya koyduğu görüş ise "yarar, fayda" noktasında kullanıcılara yok gösterici olması noktasında birleşmiştir. (Karğın ve Demirel Arıcı, 2015).

Muhasebe bilgi kalitesinin ölçülmesiyle ilgili literatür incelendiğinde, araştırmacılarından bir grup muhasebe bilgi kalitesini muhasebe temelli göstergelerle (kâr yönetimi, yumuşatma ve süreklilik gibi) ölçerken (Dechow ve Dichev, 2002; Dechow vd., 1995; Jones, 1991; McNichols, 2002; Stubben, 2010), diğer grup ise piyasa temeline dayanan göstergelerle (kârların değer ilişkisi ve zamanlaması) ölçmektedirler (Ball vd., 2003; Basu, 1997; Francis ve Schipper, 1999; Lang vd., 2006; Ohlson, 1995). Birinci grup, muhasebe kalitesinin, muhasebe bilgileri ile ilişkili olduğunu; ikinci grup ise piyasa ile ilişkili olduğunu savunmaktadır. Bu çalışmada, muhasebe bilgilerinin kalitesi tek yönü ile değerlendirilmeyip birden fazla boyutlu olarak ele alınmıştır. Söz konusu boyutlar ise değer ilişkisi, karların kalitesi, toplam tahakkuklar ve bağımsız denetim görüşü yaklaşımlarıdır.

2.1. Değer İlişkisi

Muhasebe bilgilerinin kalitesini ölçen yaklaşımlardan en kabul görmüş olanı, muhasebe bilgileri ile hisse senedi fiyatları/getirileri arasındaki ilişkiyi inceleyen "değer ilişkisi" yaklaşımıdır. Finansal raporlar vasıtasıyla sunulan muhasebe bilgilerinin işletmelerin hisse senedi fiyatlarını/getirilerini olumlu ya da olumsuz yönde etkilemesi, çalışmalarda değer ilişkisi olarak isimlendirilmektedir (Dung, 2010).

Değer ilişkisi, muhasebe bilgilerinin yatırımcıya ne derece fayda sağladığını inceleyerek piyasa etkinliğini irdelemeye fayda sağlamaktadır. Değer ilişkisi, finansal tabloların yatırımcılara karşı bilgi vermesi, hisse senedi fiyatını etkileyen bilgileri muhasebe bilgilerinin vasıtasıyla özetlenmesi ve muhasebe bilgilerinin hisse senetleri fiyatlarına/getirilerine ne derece yansıtıldığını ölçmesi şeklinde tanımlanabilir (Francis ve Schipper, 1999; Sami ve Zhou, 2004).

Değer ilişkisi yaklaşımına göre, muhasebe bilgilerinin hisse senedi fiyatlarını/getirilerini açıklama gücünün istatistiksel olarak anlamlı olması, muhasebe kalitesinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. (Karğın ve Demirel Arıcı, 2014).

Literatürde yaygın olarak kullanılan değişkenlerin niteliğine göre değer ilişkisi yaklaşımında kullanılan modeller; bilanço, gelir tablosu ve karma olmak üzere üç grupta incelenebilir. Francis ve Schipper, (1999)'a göre bilanço modeli; hisse senedi değerinin varlıklar ve kaynaklardan nasıl ve ne şekilde etkilendiğini incelemektedir. Gelir tablosu modeli Easton ve Harris (1991)'in geliştirmesiyle enflasyondan arındırılmış kar düzeyi ve hisse senetlerinin getirilerini anlamlı bir biçimde ilişkilendiren modeli olarak ortaya çıkmıştır. Karma model ise bilanço modeli ve gelir tablosu modelinin Ohlson (1995) tarafından birleştirilmesiyle ortaya çıkmıştır. Modelde piyasa değeri, net kar ve defter değeri doğrusal bir şekilde kurgulanmıştır.

2.2. Karların Kalitesi

Muhasebe bilgisinin kalitesinin ölçülmesi ile ilgili diğer yaklaşım ise, finansal dönem sonunda raporlanan kar ve söz konusu karın ortaya konduğu bileşenler kullanılarak oluşturulan "karların kalitesi" veya "tahakkukların kalitesi" yaklaşımıdır (Hribar, 2010). Bu konu ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde kar kalitesi ile ilgili birkaç tanım görülmektedir. Bazı çalışmalar karı, birbirini izleyen finansal dönemlerde süreklilik göstermesine; bazıları ise, herhangi bir işlem ya da finansal olayın sonuçlarını net bir şekilde yansıtmasına bağlı olarak yüksek kaliteli şeklinde ifade etmektedir (McNichols, 2002).

Karların kalitesi; işletmenin dönem sonunda gerçekleştirdiği performansı ve buna bağlı olarak aldığı kararlar veya uygulanan muhasebe sisteminin söz konusu performansı değerlendirme kabiliyetine göre tespit edilebilir. Bu tanım, kalitenin herhangi bir kararlar işletmenin finansal performansını ne derece etkilendiğinin göstergesidir. Ancak bu yaklaşım kaliteyi birtakım sınırlardan arındırmaktadır. Bu ise menkul kıymet değerlendirme kararları çerçevesinde, karar vermede yararlı olma özelliği ile ifade edilmektedir (Dechow vd., 2010).

Karların kalitesiyle ilgili yapılan çalışmalarda ağırlıklı olarak 3 model üzerinde durulduğu görülmektedir. Bu doğrultuda literatürde yaygın olarak kullanılan karların sürekliliği, karların istikrarlı hale gelmesi ve kar yönetimi yaklaşımları incelenmiştir.

Karların sürekliliği yaklaşımına göre cari dönem karlarının birbirini takip eden yıllar itibarıyla sürekli olması aynı zamanda takip eden dönem karlarını tahmin etme başarısı, ile açıklanmakta ve karların yüksek kalitede olduğunu göstermektedir. Karların istikrarlı hale gelmesi yaklaşımı ise dönem sonunda raporlanan karların yıllar itibarıyla düşük volatilité seviyesinde olmasıdır. Son olarak kar yönetimi yaklaşımı Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri çerçevesinde alternatif muhasebe politikalarının işletme yöneticileri tarafından özgürce seçilebilmesini ifade etmektedir.

2.3. Toplam Tahakkuklar

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'nun (KGGK) 27/01/2011 tarih ve 27828 sayılı Resmi gazete de yayınlanan Kavramsal Çerçeve'ye tahakkuk esaslı muhasebe; finansal ve finansal olmayan işlemlerin oluşturduğu etki, nakit veya nakit benzeri kıymetlerin ortaya çıktığında veya ödemenin yapıldığı anda değil, finansal ve finansal olmayan işlemler gerçekleştiği anda ve o mali dönemin ilgili hesaplarına tahakkuk ettirilir netice itibarıyla de finansal tablolarında bu şekilde raporlanırlar (Örten vd., 2014).

İşletmenin performansının değerlendirilmesinde tahakkuk esaslı muhasebenin kullanılması işletme hakkında oldukça mühim veriler ortaya koyar. Çünkü ilgili cari döneme ait nakit girişi ve çıkışlarının yanında

finansal hak ve yükümlülüklerini, bununla birlikte meydana gelen bütün değişimleri izlememize olanak sağlar.

Özkan vd. (2005), muhasebe literatüründe tahakkukların hesaplanması konusunda iki yaklaşımdan bahsetmektedirler. Bu yaklaşımlardan birincisi, bilanço yaklaşımıdır. Diğer ise nakit akış yaklaşımıdır. Özkan'a göre bilanço yaklaşımının temelinde cari tahakkuklar, yükümlülükler ve nakit dışı cari varlıklar bulunmaktadır. Yaklaşım, bu hesaplarda meydana gelen değişimleri esas almaktadır. İkinci yaklaşım olan nakit akış ise, bilançolarda bulunan bilgilerden ziyade nakit akış tablolarında yer alan bilgileri temel almaktadır.

2.4. Bağımsız Denetim

Denetim faaliyetleri finansal manipülasyonlara bağlı oluşabilecek yolsuzlukları önlemede ve devam eden yolsuzlukların ortaya çıkarılmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Bağımsız denetim faaliyetlerinin önemini kavramış bir işletmenin ve çalışanlarının yolsuzluk konusunda daha dikkatli olacağı düşünülmektedir (Özkalkan, 2019). Bu bağlamda bağımsız denetim raporunda olumlu görüş alan işletmelerin daha fazla yatırımcı çekeceği için finansal tablolarını kaliteli bilgilerle oluşturduğu öngörülebilir (Erdem, 2020).

Bağımsız Denetçi, Genel Kabul Görmüş Denetim Tekniklerini (GKGDT) uygulayarak muhasebe denetimi esnasında elde ettiği delilleri inceler ve neticelerini Denetim Raporu adıyla yayımlar. Çıkar grupları ve yatırımcılar ise doğru ve etkin olarak kaynaklarını değerlendirmek isterler. Bu doğrultuda bağımsız denetim raporundan olumlu şekilde sonuç alan işletmelere yatırım konusunda daha güvenli ve istekli olurlar. Çünkü olumsuz ya da görüş bildirmekten kaçınan işletmelerin finansal raporları ve dolayısıyla muhasebe bilgilerinin kaliteli olmadığı varsayılabilir.

3. Literatür

Muhasebe bilgi kalitesinin tespitine yönelik farklı yaklaşımlar mevcuttur. Bunlar değer yaklaşımı, karların kalitesi, toplam tahakkuklar olarak sayılabilir. Araştırmalara konu edilen çalışmalar doğrudan bir yaklaşımı esas alırken çalışmamızda diğerlerinden farklı olarak tüm yaklaşımların bulunduğu birleşik bir model kullanılmıştır. Bununla yetinilmeyip bağımsız denetçi görüşünün etkileri birleşik modele dahil edilerek literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır. Muhasebe bilgi kalitesine yönelik yapılan referans çalışmalar ve sonuçları aşağıda özetlenmiştir.

Özkan ve Balsarı (2010), 94 ve 2001 finansal krizi etkilerinin karlar ve defter değerini değer ilişkisi ışığında incelemişlerdir. Çalışma neticesinde, 94 yılında yaşanan krizde kar ile değer ilişkisinin azaldığını, defter değeri ile değer ilişkisini arttırdığını gözlemlemiştir. 2001 krizinde ise, karların 94 yılındaki netice ile aynı olduğunu, ancak defter değeri ile değer ilişkisini arasında bir etkinin olmadığını gözlemlemiştir.

Kayalıdere (2013), işletmelerdeki muhasebe bilgisi ile piyasa değerleri arasındaki ilişkiyi 2005-2011 yılları özelinde incelemiştir. Araştırma neticesinde gelir tablosu ve bilanço bilgilerinin, finansal sektörde yer alan işletmelerin piyasa değerlerini büyük ölçüde açıkladığı gözlemlenmiştir.

İsmail vd. (2013), Malezya'daki işletmelerin IFRS kabulü ile kar kalitesi arasında herhangi bir farklılık durumu olup olmadığını incelemişlerdir. Araştırma neticesinde, IFRS'yi kabul etmiş işletmelerin yüksek kaliteli karlarla sahip olduğunu göstermiştir. Bu durumun neticesi ise IFRS'nin kabulü ile işletmelerin yöneticileri kar manipülasyonu yapamamış ve kar kalitesi yüksek oranda artmıştır.

Ebaid (2013), işletmelerin gönüllü olarak kurumsal yönetim uygulamalarını benimsemesinin kar kalitesi ve tasarruf sahiplerinin algıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Mısır'da 2005 yılında yapılan bu çalışma neticesinde, gönüllü olarak söz konusu ilkeleri benimseyen işletmelerde, raporlamada kullanılan muhasebe bilgi kalitesinin arttığı gözlemlenmiştir.

Dechow (1994), 60-89 yılları arasında Amerika'da bulunan işletmelerde tahakkukların hisse senedi getirilerini nakit akışlarına göre daha fazla etkilediğini tespit etmiştir. Dechow bu çalışma ile tahakkuk muhasebesinin işletme için olan önemine dikkat çekmiştir. Dechow'a göre nakit akışları zamanlama sorunu nedeniyle performans ölçümünde tahakkuklara nazaran daha "eski" bir araçtır. Tahakkuklar ise, işletmenin kar performansını ölçmede daha modern bir yaklaşım sergilemektedir.

Sloan (1996), tahakkuklar ve nakit akışları olarak karı iki ayrı bileşen şeklinde incelemiş ve literatürdeki ilk olma özelliğini elde etmiştir. Amerika'da 62-91 yılları arasında gerçekleştirdiği çalışmasında, kar içindeki tahakkuk payının artması karların sürekliliğini düşürdüğünü gözlemlemiştir. Araştırmacı, nakit akış bileşeninin tahakkuklara oranla karı daha doğru ve kaliteli olarak tespit ettiğini ifade etmiştir.

Wickramasingha ve Nanayakkara (2015) araştırmalarını, Sri Lanka Kolombiya Borsası'nda 2008-2013 dönemi arasında faaliyet gösteren 31 işletme için yapmışlardır. Araştırmanın amacını denetim görüşlerinin yatırımcıların tasarruf kararlarını ne derece etkilediği oluşturmaktadır. Araştırma neticesinde yatırımcılar karar almak noktasında bağımsız denetçi görüşlerini baz aldıkları ve bu görüşler neticesinde yönlendikleri gözlemlenmiştir.

Ercan ve İşseveroğlu (2016), 2013 ve 2014 yılları arasında BIST 100'de işlem gören işletmelerin olumlu bağımsız denetçi görüşü ile hisse senetleri üzerindeki etkisi incelemiştir. İnceleme neticesinde olumlu şekilde sonuçlanan bağımsız denetçi raporunun hisse senedi fiyatları üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı görülmüştür. Bu durumun gerekçesi olarak kullanıcıların bağımsız denetimin önemini ve rapor içeriğini doğru olarak algılayamaması gösterilmiştir.

Vaziri ve Azadi (2017), Tahran Menkul Kıymetler Borsası'nda 2009-2014 yılları arasında hisse senetleri işlem gören işletmelerin yayınladıkları denetim raporlarının yatırımcıların tasarruf etkileri üzerindeki ilişkisini incelemişlerdir. Bu çalışmada neticesinde bağımsız denetçi raporlarının hisse senedi getirisi ile yüksek oranda ilişkisi bulunduğu ve kurgulanan modelde açıklama düzeyinin yüksek olduğunu ortaya çıkarılmıştır.

4. Veri ve Metodoloji

Bu çalışmanın amacı; muhasebe bilgi sistemleri tarafından üretilen ve finansal tablolar aracılığı ile sunulan muhasebe bilgilerinin kalitesinin ölçülmesi ve sermaye piyasalarına etkilerinin incelenmesidir.

Bu amaçla 2008 finansal krizinden sonra etkilerin kontrol edilememesi ve kriz sonrası işletmelerin daha kaliteli finansal tablo hazırlayacağı öngörülerek Borsa İstanbul BIST-50'de işlem gören işletmelerin 2009-2019 dönemi verileri kullanılmıştır. Araştırmaya, inceleme sürecinde kesintisiz olarak faaliyet gösteren ve verilerine eksiksiz bir şekilde ulaşılabilen işletmeler dahil edilmiştir. Ayrıca bankalar, sigortalar, özel finans kurumları, faktöring işletmeleri ve yatırım ortaklıkları kurgulanan modele ait verilerine ulaşılmaması sebebiyle toplam 13 işletme bu çalışmada kapsam dışı bırakılmıştır. Söz konusu kriterler ve kısıtlar bir arada değerlendirildiğinde, çalışmanın inceleme grubunu 37 işletme oluşturmaktadır.

Araştırmada kullanılan işletmelerin gelir tablosu ve bilanço verileri ile hisse senedi sayıları gibi sermaye piyasası ve mali tablo verileri Datastream, I/B/E/S, Worldscope, EIKON veri tabanları ve KAP ve Borsa

İstanbul internet sitelerinden (Kamuyu Aydınlatma Platformu) elde edilmiştir.

4.1. Değişkenler ve Modeldeki Yerleri

Araştırmada sermaye piyasalarında raporlanmak suretiyle sunulan muhasebe bilgilerinin kalitesinin çok yönlü olarak ölçülmesi amaçlanmıştır. Çalışmada hisse senetleri BIST50 endeksinde işlem gören işletmelerin 2009-2019 dönemine ait verileri panel veri analizi, sabit etkiler tahmin yöntemi ve çoklu regresyon modeli tercih edilerek incelenmiştir.

Çalışmamızda muhasebe bilgilerinin kalitesi, bağımlı değişken olan hisse başı kar, bağımsız değişken olarak; değer ilişkisi (HBDD), karların kalitesi (HBT) ve bağımsız denetçi görüşü (BDG) kullanılarak birleşik bir model kurgulanmış ve muhasebe bilgi kalitesi çok yönlü olarak incelenmiştir. Analiz kapsamında kullanılan bağımlı ve bağımsız değişkenler aşağıda hesaplanma yöntemleriyle birlikte Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Analiz kapsamında kullanılan değişkenler

| Değişkenler | Simge | Hesaplama biçimi |
|-----------------------------|-------|---|
| Bağımlı değişken | | |
| Hisse Başı Kar | HBK | Net kâr(zarar) / Toplam Hisse Senedi Sayısı |
| Bağımsız değişkenler | | |
| Hisse Başı Tahakkuk | HBT | (Toplam Tahakkuklar = İsteğe Bağlı Olmayan Tahakkuklar + İsteğe Bağlı Tahakkuklar) / Toplam Hisse Senedi Sayısı |
| Hisse Başı Defter Değeri | HBDD | Özsermaye / Toplam Hisse Senedi Sayısı |
| Bağımsız Denetçi Görüşü | BDG | Yılsonu Bilançolarında açıklanan Bağımsız Denetçi Görüşleri Yıl/işletme Bazlı KAP'tan elde edilmiştir. |

Hisse Başına Kar (HBK): Çalışmanın amacı muhasebe bilgi kalitesinin, sermaye piyasalarına etkilerinin incelenmesi olduğundan sermaye piyasalarına olan etki hisse başına düşen kar ile ölçülmüştür. Dolayısıyla çalışmanın bağımlı değişkeni HBK'dır. Araştırmamızda Ohlson (1995) modelinde bulunan değişkenler, genel çalışmalara uygun olarak hisse başına değerleri esas alınarak ilerenilmiştir. Herrmann vd. (2000), bağımsız değişkenlerin hisse başına olacak şekilde kullanılmasını, işletmeler arası büyüklük farkı ile birlikte değişken varyanslılık (heteroscedasticity) probleminin en düşük seviyede tutulmasını sağlaması şeklinde belirtmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda hisse başı defter değeri ve kar değişkenleri, sırasıyla yıl sonunda açıklanan özkaynaklar ve net dönem karının, işletmenin ilgili dönem sonunda sahip olduğu hisse senedi sayısına bölünmesi ile elde edilmiştir.

Çalışmamızda Hisse başına kar bağımlı değişken olarak seçilmişken, bağımsız değişken olarak ise Hisse başına defter değeri kullanılmıştır. Defter değeri ve karlar, (t) yılındaki 31 Aralık tarihine ait finansal tablolardan alınırken, piyasa değeri için (t+1) yılındaki aralık ayının son iş günündeki fiyatları baz alınmıştır. Burada maksat, bütün işletmelerin t ve t+1 dönemine ait finansal raporlarının açıklanmış ve hisse senedi fiyatlarına yansımış olmasını beklemektir. Değer Yaklaşımına dair oluşturulan model aşağıdaki şekildedir.

$$HBK_{it} = \beta_0 + \beta_1 HBDD_{it} + e_{it}$$

Hisse Başı Tahakkuk (HBT): Araştırmada, muhasebe kalitesi ile ilgili tespit yaklaşımlarından bir diğeri ise literatürde sıkça kullanılan toplam

tahakkuklar yaklaşımıdır (Jones, 1991; Dechow, Sloan ve Sweeney, 1995; Kothari, Leone, Wasley, 2005; Zéghal, Chtourou, Sellami, 2011). Çalışmamızda kurgulanan modelde bulunan İsteğe bağlı tahakkukların oluşturulmasında Jones (1991)'un ortaya atmış olduğu ve Dechow, Sloan, ve Sweeney (1995) tarafından geliştirilen edilen Düzeltilmiş Jones Modeli'nden istifade edilmiştir. Muhasebe sisteminin tahakkuk esaslı olması doğrultusunda muhasebe sisteminin tahakkuk esaslı olması sebebiyle işletme bir mali dönem sonunda kazandığı toplam gelir ya da kar hem nakit unsurlardan hem de tahakkuk edilen unsurlardan müteşekkildir (Healey, 1985). Modelin tahmin edilmesi neticesinde ortaya çıkan kalıntı değerler isteğe bağlı tahakkukların bir emaresi olarak kabul edilmektedir.

Tahakkuklar, temelde isteğe bağlı olan ve isteğe bağlı olmayan şeklinde iki ana gruba ayrılmaktadır. Araştırmamızda, isteğe bağlı tahakkukları elde edebilmek amacıyla önce toplam tahakkuklar hesaplanmıştır. Toplam tahakkukları hesaplamak için ise literatürde bulunan çalışmalar arasında en sık kullanılan Düzeltilmiş Jones Modelinden istifade edilmiştir.

$$TT_t = \dot{I}BT_t - \dot{I}BOT_t$$

TT_t : Toplam Tahakkuklar,

$\dot{I}BT_t$: İsteğe Bağlı Tahakkuklar,

$\dot{I}BOT_t$: İsteğe Bağlı Olmayan Tahakkuklar

İşletmenin isteğe bağlı olan ve olmayan tahakkuklarını hesaplayabilmek için öncelikle toplam tahakkukların hesaplanması gerekmektedir (Memiş ve Çetenak, 2012). Toplam tahakkuklar literatürde genel kabul görmüş haliyle iki şekilde hesaplanabilir. Bunlar ise Bilanço Yaklaşımı ve Nakit Akış Yaklaşımı şeklindedir. Bilanço yaklaşımına göre aşağıdaki şekilde hesaplanması mümkündür (Healey, 1985; Jones, 1991):

$$TT_t = \Delta DÖN_t - \Delta HD_t - \Delta KVV_t - \Delta KVB_t - AMOR_t$$

TT_t : t dönemindeki Toplam Tahakkuklar,

$\Delta DÖN_t$: t dönemindeki Dönen Varlıklardaki değişim,

ΔHD_t : t dönemindeki Nakit ve Nakit Benzerlerindeki değişim,

ΔKVV_t : t dönemindeki Kısa Süreli Yükümlülüklerdeki değişim,

ΔKVB_t : t dönemindeki Kısa Süreli Borçlardaki değişim,

$AMOR_t$: t dönemindeki Amortisman Giderlerini göstermektedir.

Nakit akış yaklaşımına göre ise aşağıdaki şekilde hesaplanması mümkündür (Hribar ve Collins, 2002):

$$TT_t = NK_t - FNA_t$$

TT_t : t dönemindeki Toplam Tahakkukları,

NK_t : t dönemindeki Olağanüstü Kalemler Öncesi Net Karı,

FNA_t : t dönemindeki Esas Faaliyetlerden Elde Edilen Nakit Akışları göstermektedir.

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGGK)'nın 20/05/2013 tarihli ve 28652 Sayılı Resmî Gazetesinde yayımlanan "Finansal Tablo Örnekleri ve Kullanım Rehberi" gereği olağan/olağanüstü ayrımı ortadan kaldırdığından örneklem olarak alınan yıllar içerisinde kullanım farkı olması sebebiyle bilanço yöntemi kullanılmıştır. Düzeltilmiş Jones modeli:

$$NDA_{it} = \alpha_1(1/TA_{it-1}) + \alpha_2(\Delta REV_t - \Delta REC_t/TA_{it-1}) + \alpha_3(PPE_t/TA_{it-1})$$

NDA : İsteğe Bağlı Tahakkuklar,

TA : Toplam Varlıklar,

ΔREV : Gelirlerde Meydana Gelen Değişim,

ΔREC : Alacaklarda Meydana Gelen Değişim,

PPE : Brüt Maddi Duran Varlıklar.

Düzeltilmiş Jones Modeli'nde, olay dönemindeki kredili satışlardaki değişimin kâr yönetimi uygulamalarından kaynaklandığı varsayılmaktadır (Dechow vd., 1995, s. 193).

Kar Yönetimi Yaklaşımına ait kurgulanan model aşağıdaki gibidir:

$$HBK_{it} = \beta_0 + \beta_1 HBT_{it} + e_{it}$$

Bağımsız Denetçi Görüşü (BDG): Bağımsız denetim işletmelerinin asli görevi, kamuya açıklanacak ya da Sermaye Piyasası Kurulu'na gönderilecek olan finansal tabloların uluslararası muhasebe ilke ve standartlarına uyumlu bir şekilde oluşturulup oluşturulmadığını incelemektir. Bağımsız denetim işletmesi adına görevlendirilen bağımsız denetçinin görevi, incelemeye konu olan işletmenin bir mali dönemdeki finansal tablolarını inceleyerek bağımsız denetim raporunu oluşturmak ve elde edilen sonuçları Kamuyu Aydınlatma Platformu vasıtasıyla tüm çıkar gruplarına paylaşmaktır. Denetçi, yaptığı inceleme sonrası elde ettiği neticeleri kamuoyuna dört farklı görüş bildirerek paylaşmaktadır. Bu görüş türleri; olumlu, olumsuz, şartlı ve görüş bildirmekten kaçınma şeklindedir. Denetim sonrası Kamuyu Aydınlatma Platformu vasıtasıyla açıklanan denetim raporları ve denetçi görüşleri tasarruf sahiplerinin finansal kararlar alırken göz önünde bulundurduğu önemli bir kriter halindedir.

Çalışmada BIST-50'de bulunan işletmelerin yılsonu bilançoları KAP üzerinden tek tek alınarak kukla değişken olarak kurgulanmış ve HBK üzerindeki etkisi incelenmiştir.

Bağımsız Denetçi Görüşü Yaklaşımına ait kurgulanan model aşağıdaki gibidir:

$$HBK_{it} = \beta_0 + \beta_1 BDG_{it} + e_{it}$$

4.2. Analiz ve Bulgular

Çalışmada hisse senetleri BIST50 endeksinde işlem gören işletmelerin 2009-2019 dönemine ait verileri panel veri analizi, sabit etkiler tahmin yöntemi ve çoklu regresyon modeli tercih edilerek incelenmiştir.

Panel veri analizinde kullanılan bütün değişkenlerin tanımlayıcı istatistikler Tablo 2'de sunulmuştur. Bu istatistikler bağımlı değişkenleri açısından dikkate alındığında, örneklem kapsamında incelenen veriler için HBK değişkeninin ortalamasının 1,42 değer aldığı görülmektedir.

Tablo 2. Tanımlayıcı istatistikler

| Değişken | Ortalama | Medyan | Std. Sapma | Min. | Maks. | N |
|----------|-----------|--------|------------|-------|--------|-----|
| HBK | 1.421945 | .046 | 6.436869 | -4.69 | 110.32 | 550 |
| HBT | -.1872545 | 0 | 7.997446 | 61.01 | 73.76 | 550 |
| HBDD | 6.637 | 3.36 | 15.0716 | -.29 | 217.82 | 550 |
| BDG | .1381818 | .0 | .3608788 | 0 | 2 | 550 |

Tablo 2'deki bağımsız değişkenler incelendiğinde ise Hisse Başı Tahakkuk değeri 0,18 ortalama ile Hisse Başı Defter Değer ise 6,63 ortalama ve 29 en düşük, 217,82 en yüksek değer aldığı gözlemlenmiştir. Bağımsız denetçi görüşünün sıfır (0) olması durumu, olumlu sonuçlanan bir bağımsız denetim raporunu, 1 olması şartlı, 2 olması ise görüş bildirmekten kaçınma şeklinde sonuçlanan bir bağımsız denetim raporu

sonucu göstermektedir. Bağımsız Denetçi Görüşü adıyla araştırmamızda bulunan bağımsız değişken ise 0,13 ortalama ile çalışmanın içinde yer almıştır.

Çoklu doğrusal bağlantı (multicollinearity), panel veri regresyon analizinde kullanılan bağımsız değişkenlerinin bir kısmı ya da tamamı arasında ortaya çıkabilen bir problem niteliği taşımaktadır. Analiz kapsamında bağımsız değişkenleri arasında muhtemel bir çoklu doğrusal bağlantı probleminin varlığını Spearman korelasyon analizi kullanılarak incelenmiştir.

Spearman korelasyon analizine dair sonuçlar Tablo 3.'de raporlanmıştır. Tablo 3.'teki bulgular incelendiğinde modelde kullanılan bağımsız değişkenlere ilişkin hesaplanan korelasyon katsayılarının 0.0204 ile 0.4131 arasında değerler aldığı görülmektedir ki bu sonuç kurgulanan modeller için çoklu doğrusal bağlantının önemli bir sorun teşkil etmediğini ifade etmektedir.

Tablo 3. Korelasyon matrisi

| Değişken | HBT | HBDD | BDG |
|----------|---------|---------|-----|
| HBT | 1 | | |
| HBDD | 0.4131* | 1 | |
| BDG | 0.0275* | 0.0204* | 1 |

* %1 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılığı ifade etmektedir.

Panel veri analizinde kullanılan kurgulanan model aşağıdaki şekildedir:

$$HBK_{it} = \alpha_0 + \beta_1 HBT_{it} + \beta_2 HBDD_{it} + \beta_3 BDG_{it} + e_{it}$$

Yukarıdaki denklemde, $i = 1...N$; $t = 1...T$; N , işletme sayısını, t ise analiz dönemini ifade etmektedir. HBK_{it} Hisse Başlı Karı ifade etmektedir. Modelde HBK_{it} Hisse Başlı Tahakkuk'u, $HBDD_{it}$ Hisse Başlı Defter Değerini, BDG_{it} Bağımsız Denetçi Görüşünü ifa etmektedir. e_{it} ise hata terimi ifade etmektedir. Bu kapsamda yapılan panel veri analizi ve çoklu regresyon modelinden elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Bağımsız değişkenler özet istatistikleri

| Değişken | Katsayı | St. Sapma | T | P > t |
|--------------------|-----------|-----------|-----------|--------|
| C | -1.191198 | 0.266865 | -4.463675 | 0.0000 |
| HBDD | 0.446352 | 0.018082 | 24.68431 | 0.0000 |
| HBT | 0.255624 | 0.024624 | 10.38099 | 0.0000 |
| BDG | 0.916411 | 0.398589 | 2.299136 | 0.0219 |
| Ad. R ² | | | | |
| F istatistiği | 0.922188 | | | |
| Gözlem | 123.7631 | | | |
| Sayı | 550 | | | |
| İşletme | 37 | | | |
| Sayı | | | | |

Not: Tahminler sabit etkiler regresyon yöntemine göre gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada bağımlı değişken olan hisse başlı karı açıklamada bağımsız değişkenler olarak; hisse başlı tahakkuk, hisse başlı defter değeri ve bağımsız denetçi görüşü değişkenlerinden yararlanılmıştır. Modelde yer alan tüm değişkenlerin, probability değeri incelendiğinde anlamlı olduğu görülmektedir. Modelin açıklama gücünü gösteren düzeltilmiş R² değeri %92,21 olarak gerçekleşmiştir. Yani hisse başlı kardaki değişkenliğin %92,21'i hisse başlı nakit akışı, hisse başlı tahakkuk, hisse başlı defter değeri ve bağımsız denetçi görüşü ile açıklanmaktadır.

HBT bağımsız değişkeninin parametresine ilişkin probability değeri 0.000'dır. Bu değer 0.05'ten küçük olduğu için HBT bağımsız değişkeninin parametresi anlamlıdır. HBT'de meydana gelen her bir birimlik artış

HBK'yi %0,25 arttırmaktadır. Aralarında pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır.

HBDD bağımsız değişkeninin parametresine ilişkin probability değeri 0.000'dır. Bu değer 0.05'ten küçük olduğu için HBDD bağımsız değişkeninin parametresi anlamlıdır. HBDD'de meydana gelen her bir birimlik artış HBK'yi %0,44 arttırmaktadır. Aralarında pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır.

BDG bağımsız değişkeninin parametresine ilişkin probability değeri 0.000'dır. Bu değer 0.05'ten küçük olduğu için BDG bağımsız değişkeninin parametresi anlamlıdır. BDG'nin pozitif olması durumunda katsayı 0 değerini almakta ve bu durum HBK'yi %0,91 oranında arttırmaktadır. BDG'nin negatif olması durumunda katsayı 1 değerini almakta ve HBK'yi %0,91 oranında azaltmaktadır.

5. Sonuç

İşletmeler hazırlamış oldukları finansal raporlarını, kullanıcıların kararlarını verirken faydalı olması amacıyla yayımlamaktadır. Bu bağlamda kullanıcıların finansal kararlarını doğru ve isabetli şekilde verebilmeleri yayımlanan raporlardaki muhasebe bilgilerinin kaliteli olmasına bağlıdır. Fakat 2000'li yıllarda yaşanan muhasebe skandalları (Enron, Ahold, Parmalat vb.) işletmelerin uyguladıkları muhasebe politikaları ve muhasebe bilgi kalitelerini sorguların odağına sürüklemiştir.

Çalışmada, işletmelerin finansal raporlarını oluştururken kullandıkları muhasebe bilgilerinin kalitesinin çok yönlü olarak ölçülerek sermaye piyasalarındaki yansımalarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla hisse senetleri BIST50 endeksinde işlem gören işletmelerin 2009-2019 dönemine ait verileri panel veri analizi, sabit etkiler tahmin yöntemi ve çoklu regresyon modeli tercih edilerek incelenmiştir.

Muhasebe kalitesinin ölçülmesiyle ilgili kullanılan yaklaşımlar olan; değer ilişkisi (HBK), karların kalitesi (HBT), bağımsız denetçi görüşü (BDG) değişkenler bir bütün halinde ele alınmış olup sermaye piyasalarındaki yansımaları olan hisse başına kar değerlendirilerek analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, kaliteli muhasebe bilgisi unsurlarından birincisi olan (Hisse Başlı Defter Değeri-HBDD)'nin gelir tablosu ve bilançodan elde edilen özet muhasebe kalemlerinin (defter değeri ve kârların) hisse senetlerinin piyasa değerini oldukça yüksek düzeyde açıkladığı görülmüştür. Bu sonuca göre yatırımcılar tasarruflarını işletmelerin sundukları finansal tabloları inceleyerek değerlendirmektedir. Dolayısıyla doğru ve kaliteli bilgilerle hazırlanmış bir finansal tablo yatırımcıyı yönlendirmede fayda sağlamaktadır. Yani fayda-değer ilişkisi muhasebe bilgisinin kalitesiyle doğrudan ilişkilidir. Çalışmamızın örnekleminde bulunan işletmeler kaliteli bilgilerle hazırlamış oldukları finansal tabloları yayınlamışlar ve yatırımcıların tasarruflarını kendilerine çekmeyi başarmışlardır.

Bulgulara göre, Hisse Başlı Tahakkuk-(HBT)'un kurulan modelde istatistik olarak karların üzerinde anlamlı bir etki oluşturduğu ve hisse başlı kârı önemli ölçüde etkilediği görülmüştür. İsteğe bağlı tahakkukların, toplam tahakkuklar içerisindeki payının fazla olması, çoğunlukla kârların yönetildiğinin (manipüle edildiğinin) bir emaresi olarak kabul edilmektedir. Teorik beklenti, isteğe bağlı olmayan tahakkukların isteğe bağlı tahakkuklara göre daha sürekli olduğu yönündedir. Çalışmamız bulgularına göre isteğe bağlı tahakkukların toplam tahakkuklar içindeki payının düşük olması kârların işletme yöneticileri tarafından manipüle edilmediğinin dolayısıyla elde edilen karların gerçekçi ve kaliteli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bağımsız Denetçi Görüşü-(BDG) ile ilgili olarak hisse başı karı büyük ölçüde açıkladığı ve kâr üzerinde önemli ölçüde etkili olduğu gözlemlenmiştir. Bu değişken ile literatüre katkı yapılarak daha önceki çalışmaları bir adım ileri götürmek amaçlanmıştır. Çalışma döneminde hisse senetleri BIST50’de işlem gören işletmelerin bağımsız denetçi raporları olumlu sonuçlanması cari ve izleyen dönemlerdeki karın artması ile sonuçlanmıştır. Bu durum çalışmamızdan beklentimizle analiz sonuçlarına bağlı olarak gerçekleştirilen bulguların tutarlı sonuçlar ortaya koyduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle bağımsız denetim, muhasebe bilgisi üzerinde pozitif yönlü bir korelasyona sahiptir. Reel sektör yatırımcıları tasarruflarını, bağımsız denetimleri olumlu sonuçlanan işletmelerde değerlendirmiş ve buna bağlı olarak işletmelerin kârları artmıştır.

Sonuçlar bir bütün olarak incelendiğinde, muhasebe bilgisinin ölçülmesinde kullanılan modeller birleştirilerek yeni bir model kurgulanmıştır. Modelde bulunan bağımsız değişkenlerin anlamlılık düzeyi ve analizden beklenti literatüre uygun ve büyük ölçüde birbirleriyle benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Buradan hareketle, 2009-2019 döneminde, BIST-50 endeksi içinde hisse senetleri yer alan işletmelerin farklı kalite boyutları olan defter değeri, toplam tahakkukları ve bağımsız denetçi görüşleri kullanılarak ölçülmüş ve söz konusu işletmelerin muhasebe bilgilerinin genel olarak kaliteli olduğunu gözlemlenmiştir. Örneklem ve kalite ölçme yöntemleri artırılarak Türk Borsa sistemindeki işletmelerin kalite boyutları daha detaylı ve derinlemesine incelenebilir.

Yazar Katkı Oranı Beyanı

Veri, Coşkun Çalışan tarafından toplanmıştır. Analiz, Coşkun Çalışan tarafından gerçekleştirilmiştir. Literatür taraması, Coşkun Çalışan tarafından yapılmıştır. Sonuç ve tartışma bölümü yazarlar tarafından ortak olarak yazılmıştır.

Çatışma Beyanı

Çalışmada yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Destek Beyanı

Bu çalışma için herhangi bir kurumdan destek alınmamıştır.

Kaynaklar

Ball, R., & Brown, P. (1968). An empirical evaluation of accounting income numbers. *Journal of Accounting Research*, 6(2), 159-178.

Bulut Deniz, M. (2018). Muhasebe Bilgi Sistemi Bağlamında Çevre Muhasebesinin Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) / Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) Açısından Değerlendirilmesi ve Malatya Organize Sanayi Bölgesi’nde Bir Araştırma. Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Dechow PM, Sloan RG, Sweeney, AP (1995). Detecting Earnings Management. *The Accounting Review*, 70(2), 193-225.

Dechow, P.M. (1994). Accounting Earnings and Cash Flows as Measures of Firm Performance: The Role of Accounting Accruals. *Journal of Accounting and Economics*, 18, 3-42.

Demirel Arıcı, N. ve Karğın, M., (2017). Muhasebe bilgilerinin kalitesini etkileyen faktörler üzerine bir literatür incelemesi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 24, 216-233.

Demirel, Arıcı N. (2014). Sermaye piyasalarında muhasebe bilgilerinin kalitesi: Borsa İstanbul üzerine bir uygulama. Doktora Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Dichev, I.D., Graham, J.R., Harvey, C. R. & Rajgopal, S. (2013). Earnings Quality: Evidence from the Field. *Journal of Accounting and Economics*, 56, 1-33.

Easton, P.D. & Harris, T.S. (1991). Earnings as an Explanatory Variable for Returns. *Journal of Accounting Research*, 29(1), 19-36.

Ebaid, I.E. (2013). Corporate governance and investors' perceptions of earnings quality: egyptian perspective. *Corporate Governance*, 13(3), 261-273.

Ercan, C., İşseveroğlu, G. (2016). Olumlu denetçi görüşünün hisse senedi fiyatlarına etkisi: Borsa İstanbul örneği. *Akademik Bakış Dergisi*, 55, 630-639.

Erdem, B. (2020). Bağımsız denetim muafiyet eşiklerinin yolsuzluk endeksi üzerindeki etkisi: Avrupa birliği ülkelerinde bir analiz. *Mali Çözüm Dergisi*, 1(160), 143-162

FASB (1978). Objectives of Financial Reporting by Business Enterprises, Concepts Statement No. 1. <http://www.fasb.org/pdf/con1.pdf> (28.07.2020)

FASB (2010). Conceptual Framework for Financial Reporting—Chapter 1, The Objective of General Purpose Financial Reporting, and Chapter 3, Qualitative Characteristics of Useful Financial Information (a replacement of FASB Concepts Statements No. 1 and No.2), ConceptsStatementNo.8. <http://www.fasb.org/jsp/FASB/Page/PreCodSectionPage&cid=1176156317989> (28.07.2020).

Francis, J. and K. Schipper (1999). Have Financial Statements Lost Their Relevance? *Journal of Accounting Research*, 37(2), 319-352.

IASB (2010). Conceptual Framework for Financial Reporting 2010. <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards> (28.07.2020)

İsmail, W.A.W., K.A. Kamarudin, T.V. Zijl and K. Dunstan (2013). Earnings Quality and the Adoption of IFRS-based Accounting Standards: Evidence from an Emerging Market. *Asian Review of Accounting*, 21(1), 53-73.

Karğın, M. Demirel Arıcı, N. (2015). Muhasebe bilgilerinin kalitesini ölçmeye yönelik bir çalışma: Borsa İstanbul örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 1(67), 1-22.

Kayalidere, K. (2013). Hisse senedi piyasasında muhasebe bilgilerinin rolü: İMKB mali sektör üzerine bir uygulama. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 130-151.

Ohlson, J. A. (1991). The theory of value and earnings, and an introduction to the Ball-Brown analysis. *Contemporary Accounting Research*, 8(1), 1-19.

Ohlson, J.A. (1995). Earnings, book values, and dividends in equity valuation. *Contemporary Accounting Research*, 11(2), 661-687.

Örten, R., Kaval, H. & Karapınar, A. (2008). Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları, Uygulama ve Yorumları. Ankara: Gazi Kitabevi.

Özkalkan, K. (2019). Yolsuzluğun önlenmesinde denetimin rolü ve etkinliğinin artırılması. *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, 1-22

Özkan, S., & Kaytmaz Balsari, C. (2010). Impact of financial crises on the value relevance of earnings and book value: 1994 and 2001 crises in Turkey. *İktisat İşletme ve Finans*, 25(288), 81-95.

Özkan, S., Durukan, M.B. & Dalkılıç, F. (2005). Approaches to Measuring Quality of Earnings and Discussion of the Applicability of these Approaches to Istanbul Stock Exchange (ISE) Companies. I. Uluslararası Muhasebe Denetimi Sempozyumu ve VII. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu, 20-24 Nisan, Antalya.

-
- Sloan, R.G. (1996). Do stock prices fully reflect information in accruals and cash flows about future earnings? *The Accounting Review*, 71(3), 289-315
- Vaziri, A., & Azadi, K. (2017). The impact of audit reports on financial information content. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 7(3), 304-308.
- Wickramasingha, S.R.M.&Nanayakkara, K.G.M. (2015). The external auditor's opinions and the stakeholders' purposes: An empirical analysis in sri lanka. *Kelaniya Journal of Management*, 4(1), 31-49.